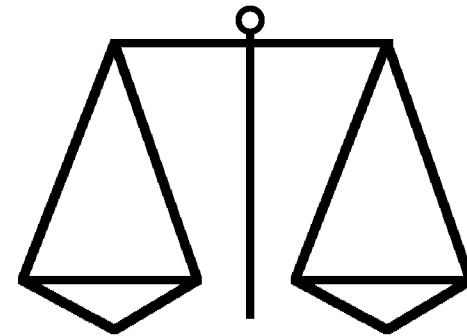

SĄD APELACYJNY
W KATOWICACH

- BIULETYN -

nr 3 - 4 / 92

Katowice 1992

S P I S T R E Ś C I

I.

Orzeczenia w sprawach karnych.

str. 1 - 9

II.

Orzeczenia w sprawach cywilnych.

str. 10 - 14

III.

Orzeczenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubez. społ.

str. 15 - 19

I

Orzeczenia w sprawach karnych.

1. Pojęcia gwałtu na osobie /art. 210 § 1 kk/ i pobicie /art. 158 § 1 kk/ nie są tożsame, a ich zakresy znaczeniowe krzyżują się. O ile bowiem pierwsze z nich oznacza stosowanie wobec ofiary chociażby przez jednego sprawcę takiej przemocy, która stwarza jakiegokolwiek niebezpieczeństwo dla jej życia lub zdrowia - obozwardnia ją /tj. pozbawia woli bądź możliwości przeciwdziałania zaborowi mienia/ to drugie - jako wyraz szczególnej przemocy stosowanej przez co najmniej dwie osoby wiąże się nadto z narażeniem jej na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Inaczej mówiąc oznacza to, że pojęcie "gwałtu na osobie" nie jest bogatsze w treść i nie pochłania /znaczeniowo/ pojęcia "pobicia". Tak jak dyspozycja art. 158 § 1 kk nie zawiera wszystkich znamion zbrodni rozboju z art. 210 § 1 kk - co jest oczywiste, tak również odwrotnie dyspozycja przepisu art. 210 Kk nawet gdy sprawcy rozboju stosują gwałt na osobie - nie zawiera całości znamion opisanych w art. 158 § 1 kk. Ukształtowany w ten sposób wzajemny stosunek obu tych przepisów wyklucza możliwość wyłączenia ich zbiegu jako pozornego /nierzeczywistego/ zarówno w oparciu o regułę "lex specialis derogat

legi generali" jak i zasadę "lex consumens derogat legi consumpta".

Wyrok SA Katowice z dnia 17 września 1992 r.
sygn. akt II AKr 319/92

2. Skoro zatem ustalono, iż czyn sprawcy polegający na dokonaniu rozboju w rozumieniu art. 210 § 1 kk przybrał nadto postać działania z art. 158 § 3 kk - to dopiero łączne powołanie zbiegających się przepisów /art. 210 § 1 kk i art. 158 § 3 kk/ odzwierciedla całość zawartości kryminalnej takiego czynu, natomiast każdy z nich osobno tylko pewien jej fragment.

Wyrok SA Katowice z dnia 29 września 1992 r.
sygn. akt II AKr 316/92

3. Aby przyjąć, iż działaniem swym sprawca wyczerpał dyspozycję art. 210 § 1 kk należy w sposób nie budzący wątpliwości stwierdzić, iż miała miejsce groźba użycia

natychmiastowego gwałtu na osobie, tak więc nie wystarcza groźba na przykład naruszenia nietykalności cielesnej.

Wyrok SA Katowice z dnia 18 sierpnia 1992 r.
sygn. akt II AKr 270/92

4. Skoro oskarżony nie działał w celu przywłaszczenia mienia należącego do pokrzywdzonego ale w celu odebrania swojego mienia w przekonaniu oskarżonego nienależnego pokrzywdzonemu i przez niego przywłaszczonego - nie można przyjąć, że dopuścił się przypisanych przestępstw z art. 210 § 1 kk i 11 § 1 kk w zw. z art. 211 kk. Natomiast ewidentnym jest, że zmierzając do osiągnięcia celu tj. zmuszenia pokrzywdzonego do wydania pieniędzy działał w sposób bezprawny, wyczerpując dyspozycję art. 167 § 1 kk.

Wyrok SA Katowice z dnia 10 sierpnia 1992 r.
sygn. akt II AKr 265/92

5. Ze stanowczych i jednolitych zeznań pokrzywdzonego wynika, że oskarżony chwycił go za włosy i swoim ciosem uderzył w jego twarz /tzw. "bykiem"/, powodując natychmiastowy krwotok z nosa /a później także obrzęk okolicy lewego oka/, poczem zabrał mu reklamówkę z zawartością. Zasadnie więc tego rodzaju napasć uznano za gwałt na osobie pokrzywdzonego w rozumieniu art. 210 § 1 kk, gdyż był to cios o takim natężeniu, że stwarzał niebezpieczeństwo dla zdrowia pokrzywdzonego i skutecznie paraliżował możliwości i wolę przeciwstawienia się zaborowi mienia.

Wyrok SA Katowice z dnia 17 czerwca 1992 r.
sygn. akt II AKr 212/92

Podzielono stanowisko wyrażone w motywach zaskarżonego wyroku, że istnieją dostateczne dowody do przyjęcia, że sprawcy używali w czasie przedmiotowego napadu rabunkowego dłuta metalowego o długości 26 cm, które trafnie uznano za niebezpieczne narzędzie w rozumieniu art. 210 § 2 kk, albowiem użycie tegoż narzędzia w czasie stosowania gwałtu na osobie pokrzywdzonego groziło dla jego życia lub zdrowia poważnym niebezpieczeństwem.

Wyrok SA Katowice z 17 czerwca 1992 r.
sygn. akt II AKr 212/92

-
7. O podobieństwie zbrodni z art. 210 § 1 kk do poprzedniego przestępstwa z art. 168 § 1 kk i 158 § 1 kk w zw. z art. 10 § 2 kk decyduje tożsamość naruszonych dóbr, GDYŻ w obu przypadkach było nim jako dobro współatakowane - zdrowie człowieka.

Wyrok SA Katowice z dnia 11 czerwca 1992 r.
sygn. akt II AKr 195/92

-
8. Zgodnie z dyspozycją art. 60 § 3 kk to nie zasady wyrażone w art. 60 § 1 kk lecz te, które ustawodawca zawarł w § 3 tego przepisu są podstawą prawną wymiaru kary sprawy zbrodni popełnionej w warunkach recydywy.

Wyrok SA Katowice z dnia 30 kwietnia 1992 r.
sygn. akt II AKr 142/92

9. Oskarżony jak każdy przeciętnie doświadczony człowiek nie mógł nie zdawać sobie sprawy ze skutków swego działania. Pozostawienie ciężko pobitej przez niego ofiary bez najmniejszej próby udzielenia jej pomocy może być również elementem godzenia się na śmierć pokrzywdzonej.

Wyrok SA Katowice z dnia 2 lipca 1992 r.
sygn. akt II AKr 240/92

10. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 2 ustęp 1 ustawy z 7.12.1989r. o amnestii wywołuje takie same skutki prawne, jakie przewiduje kodeks karny. Fakt, że sprawca odbył częściowo karę pozbawienia wolności, której wykonanie uległo warunkowemu zawieszeniu, pozostaje bez wpływu na ocenę całości kary, uznać bowiem trzeba, że zawieszona została wykonanie kary pozbawienia wolności zarówno już odbytej jak i tej, która miałyby być odbywana.

Wyrok SA Katowice z dnia 31 marca 1992 r.
sygn. akt II AKr 106/92
/takie stanowisko SN - OSNKW 1-2/92 poz. 5/

11. Z treści zażalenia prokuratora /na postanowienie wydane w oparciu o przepis art. 299 § 1 pkt 2 kpk/ i akt sprawy wynika, że aktualnie postępowanie przygotowawcze zostało już uzupełnione ale fakt ten nie stanowi podstawy odwoławczej i nie może skutkować uchYLENIA zaskarżonego postanowienia, a to z uwagi na przepis art. 300 kpk, który jest normą odrębnie regulującą taką szczególną sytuację.

Postanowienie SA Katowice z dnia 22 lipca 1992 r.
sygn. akt II AKz 101/92

12. Niedopuszczalnym jest stwierdzenie Sądu Wojewódzkiego o celowości wyłączenia z aktu oskarżenia części zarzutów tylko dlatego, że należą one do właściwości rzeczowej Sądu Rejonowego i skierowanie ich tam z aktem oskarżenia. Skoro bowiem oskarżonym zarzuca się jednocześnie inne przestępstwa należące do właściwości Sądu Wojewódzkiego - to ten sąd jako sąd wyższego rzędu jest władny do rozpoznania sprawy o wszystkie zarzuty /art. 23 § 2 kpk/.

Postanowienie SA Katowice z dnia 15 lipca 1992 r.
sygn. akt II AKz 95/92

13. Przyjęcie przez sąd I-szej instancji wniesionego przez P.B. zażalenia na postanowienie wydane w oparciu o przepis art. 199 kpk odmawiające wydania dowodu rzeczowego w postaci samochodu osobowego - nastąpiło z obrazą art. 377 § 2 kpk. P.B. nabył skradziony samochód, jednakże nie nabył jego własności stosownie do treści art. 169 § 2 kc. Nie jest on więc osobą pokrzywdzoną w rozumieniu art. 40 § 1 kpk i w niniejszej sprawie nie może występować w charakterze strony - co wynika z treści art. 374 kpk, a także z tego, iż przepis art. 199 kpk nie przewiduje możliwości zaskarżenia wydanego postanowienia.

Nadto należy stwierdzić, że Sąd Wojewódzki prawidłowo odmówił wnioskodawcy wydania samochodu, gdyż nabywca skradzionej rzeczy, który nie nabył własności w trybie art. 169 kc nie może być uznany za "osobę uprawnioną" w rozumieniu art. 199 kpk.

Postanowienie SA Katowice z dnia 12 sierpnia 1992 r.
 sygn. akt II AKz 118/92
 /takie stanowisko SN - I KZP 33/91 "Wokanda" 2/92/

o odszkodowanie na podstawie art. 8 ustęp 1 ustawy z 23.02.1991r. - Dz.U.Nr 34 poz. 149/ pozbawiony został możliwości zarobkowania ponosząc tym samym szkodę podlegającą wyrównaniu. Jednakże możliwości zarobkowe wnioskodawcy były bardzo ograniczone z uwagi na brak wykształcenia oraz zawodu i sprowadzały się do najprostszych prac fizycznych. Tak więc tych możliwości przed pozbawieniem wolności nie można odnosić do średniego miesięcznego wynagrodzenia ogółu pracowników w gospodarce społecznej ale do średniego wynagrodzenia w tym dziale gospodarki, w której wnioskodawca pracował, a więc jako pracownik fizyczny zatrudniony w prywatnym gospodarstwie rolnym.

Postanowienie SA Katowice z dnia 27 sierpnia 1992 r.
 sygn. akt II AKo 83/92

14. Bezspornym jest, że przez okres 97-miu miesięcy odbywania kary pozbawienia wolności wnioskodawca /w sprawie

II

Orzeczenia w sprawach cywilnych.

1. Jeżeli między złożonym przez odbiorcę zamówieniem a jego potwierdzeniem przez dostawcę zachodzą istotne rozbieżności to złożone "potwierdzenie zamówienia" stanowi w świetle art. 69 kc nową ofertę. Brak odpowiedzi odbiorcy na przedstawione w potwierdzeniu zamówienia warunki nie może być uznane za ich przyjęcie.

Wyrok SA Katowice z dnia 30 czerwca 1992 r.
sygn. akt I ACr 305/92

2. Pełnomocnictwa można udzielić również w sposób dorozumiany z wyjątkiem tych przypadków, co do których zastrzeżona została forma szczególna. Zakres umocowania udzielonego w sposób dorozumiany wynika ze znaczenia, jakie na gruncie przyjętych w stosunkach danego rodzaju zasad przypisuje się zachowaniu mocodawcy.

Wyrok SA Katowice z dnia 3 lipca 1992 r.
sygn. akt I ACr 323/92

3. Przepis art. 769 kpc nie odbiera dłużnikowi roszczenia z przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu w sytuacji, gdy wskutek wadliwej egzekucji dochodzi do uzyskania przez wierzyciela nienależnego mu świadczenia kosztem majątku dłużnika.

Wyrok SA Katowice z dnia 3 lipca 1992 r.
sygn. akt I ACr 322/92

4. Stwierdzenie w procesie wadliwego określenia pozwanej jednostki organizacyjnej PKP winno spowodować po ustaleniu właściwej jednostki, dokonanie prawidłowego określenia strony a nie przekształcenie podmiotowe powództwa w trybie art. 194 kpc. Przedsiębiorstwo "Polskie Koleje Państwowe" jest bowiem w świetle ustawy z dnia 27.04.1989r. o przedsiębiorstwie państwowym "Polskie Koleje Państwowe" jednym przedsiębiorstwem zarządzanym przez Dyrektora Generalnego zaś poszczególne jednostki organizacyjne wykonują jedynie powierzone im przez Dyrektora zadania.

Wyrok SA Katowice z dnia 30 lipca 1992 r.
sygn. akt I ACr 342/92

5. Uzasadniona umowa przyjęcia nabywcy lokalu spółdzielczego na członka spółdzielni powoduje, że umowa o przeniesienie prawa do lokalu spółdzielczego nie wywiera żadnego skutku wobec nie ziszczenia się warunku, od którego uzależnione było przeniesienie prawa.

Wyrok SA Katowice z dnia 5 sierpnia 1992 r.
sygn. akt I ACr 367/92

6. Nadwyżka bilansowa spółdzielni stanowiąca rodzaj rekompensaty dla członków za korzystanie przez spółdzielnię z udziałów członkowskich winna być podzielona między członków spółdzielni stosownie do stanu udziałów w ciągu całego roku a nie według stanu udziałów z ostatniego dnia roku.

Wyrok SA Katowice z dnia 5 sierpnia 1992 r.
sygn. akt I ACr 371/92

7. Celem dowodu z opinii biegłego nie jest ustalenie faktów mających znaczenie w sprawie lecz udzielenie wyjaśnień

w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych.

Rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych tylko wówczas, gdy zagadnienie mające zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy nie może być wyjaśnione bez posiadania wiadomości specjalnych z określonej dziedziny nauki, techniki i.t.p.

Wyrok SA Katowice z dnia 11 czerwca 1992 r.
sygn. akt I ACr 225/92

8. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa, w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej mają w postępowaniu przed sądem gospodarczym samodzielną zdolność sądową niezależną od macierzystej osoby prawnej jaką jest Skarb Państwa i są podmiotami gospodarczymi w rozumieniu art. 497⁷ kpc.

Postanowienie SA Katowice z dnia 24 czerwca 1992 r.
sygn. akt I ACz 269/92

9. Miejsca wykonania zobowiązania określa się według prawa materialnego /art. 454 kc/. Dla określenia właściwości Sądu może być decydujące miejsce wykonania całego zobowiązania lub jego części. Dlatego też w ramach jednego stosunku umownego może zachodzić właściwość kilku sądów.

Postanowienie SA Katowice z dnia 17 czerwca 1992 r.
sygn. akt I ACz 268/92

III

Orzeczenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezp. społ.

1. Art. 1 ust. 6 ustawy z 20.12.1990r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U.Nr 2 poz. 6 z 1991r./ w związku z art. 39⁴ ust. 3 /Dz.U.Nr 17 poz. 90 z 1990r. ustawy o przedsiębiorstwach państwowych/
- redakcja przepisu art. 39⁴ ustawy o przedsiębiorstwach państwowych /w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20.12.1990r. Dz.U.Nr 2 poz. 6 z 1991r./ wskazuje, iż zamiarem ustawodawcy było ograniczenie pobierania przez odwołanych dyrektorów dwóch odpraw, tak z tytułu odwołania ze stanowiska, jak i z tytułu nabycia uprawnień do emerytury lub renty.
Przepis ten posługuje się bowiem zwrotem "w wypadku odwołania dyrektora" nie precyzując bliżej czy prawo do odprawy przysługuje już w chwili odwołania ze stanowiska, czy też dopiero w chwili rozwiązania stosunku pracy. Uwzględniając jednak funkcję i społeczno gospodarcze przeznaczenie prawa - należy przyjąć, iż świadczenie to przysługuje z chwilą zakończenia stosunku pracy dyrektora.

Wyrok SA Katowice z dnia 25 marca 1992 r.
sygn. akt III APr 9/92

2. Art. 258¹ § 3 kc.

Zawinione działanie pracownika, którego efektem była znaczna zwłoka pracodawcy w wypłaceniu należnego mu świadczenia z tytułu wynagrodzenia za pracę, może stanowić podstawę odmowy waloryzacji świadczenia przez Sąd w oparciu o naruszenie zasady współżycia społecznego.

Wyrok SA Katowice z dnia 8 kwietnia 1992 r.

sygn. akt III APr 22/92

3. Art. 193 ustawy prawo spółdzielcze.

Zgodnie z art. 193 § 1 prawa spółdzielczego, wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić z przyczyn uzasadniających wg. przepisów prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Z brzmienia powyższego przepisu wynika, że w razie niemożności dalszego zatrudnienia członka z jego winy, spółdzielnia może doprowadzić do ustania spółdzielczej umowy o pracę, tylko w drodze wykluczenia go ze spółdzielni. W ten właśnie sposób wykluczenie pochłania w spółdzielczym stosunku pracy rozwiązanie bez wypowiedzenia umowy o pracę z winy pracownika.

Wyrok SA Katowice z dnia 26 maja 1992 r.

sygn. akt III APr 36/92

4. Zaniżenie wynagrodzenia pracownikowi istotnie zasługuje na ocenę negatywną. Jednakże sam fakt naruszenia prawa przez pracodawcę nie może upoważniać pracownika do ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych w sytuacji kiedy dysponuje nieskrępowaną możliwością dochodzenia swych roszczeń tak przed organem mediacyjnym jakim jest komisja pojednawcza, czy też bezpośrednio przed sądem.

Wyrok SA Katowice z dnia 30 czerwca 1992 r.

sygn. akt III APr 40/92

5. Art. 435 kc.

Skoro pozwany pracodawca prowadził na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody to jego ekskulpacja wobec pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy, możliwa jest zgodnie z treścią art. 435 § 1 kc jedynie w trzech wypadkach /oczywiście przy

założeniu, że wystąpiła szkoda pozostająca w związku przyczynowym z ruchem przedsiębiorstwa/ tj. w wypadku gdy szkoda jest wynikiem działania siły wyższej lub wyłącznego zawinienia poszkodowanego, bądź osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

- Skoro powód jako pracownik pozwanego uległ wypadkowi przy pracy - na stronie pozwanej ponoszącej odpowiedzialność za jego skutki - na zasadach określonych w art. 425 § 1 ko spoczywa obowiązek wykazania okoliczności zwalniających ją od obowiązku odszkodowawczego.

Wyrok SA Katowice z dnia 14 lipca 1992 r.

sygn. akt III APr 41/92

6. Art. 363 § 2 ko.

Wysokość i sposób obliczenia wynagrodzenia za okres gotowości do świadczenia pracy reguluje art. 81 kp.

Natomiast sposób obliczenia odszkodowania przyznanego na podstawie art. 50 § 4 kp w wysokości 3 miesięcznego wynagrodzenia za pracę, określony został w Zarządzeniu Ministra Pracy Płacy i Spraw Socjalnych z dnia 18.12.

1974r. w sprawie obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy. /Dz.U.Nr 31 poz. 334 z 1974r. ze zm./.

Skoro zatem wyliczenie wynagrodzenia i odszkodowania unormowane zostały w przepisach kodeksu pracy nie można w tej sprawie stosować przepisów prawa cywilnego tj. art. 363 § 2 ko w związku z art. 300 kp.

Wyrok SA Katowice z dnia 23 lipca 1992 r.

sygn. akt III APr 46/92
